

Tresty a ochranná opatření

Přednáška TPH 5.10.2009

Trestní politika

- Souhrn státních opatření přijímaných k ochraně společnosti a jejích jednotlivých členů před kriminalitou a v boji s ní.
 - Součást obecné politiky speciálně zaměřená na kontrolu kriminality
 - Reforma trestního práva – nejvýznamnější úkol trestní politiky
-

Trestní politika a kriminální politika

- Trestní politika v užším smyslu – regulace trestního zákonodárství a aplikační praxe
 - Trestní politika v širším smyslu (kriminální politika) – regulace všech sociálně patologických jevů
-

Sankční politika

- Jedna ze stěžejních oblastí trestní politiky
 - 2 možné směry:
 - liberalizace sankcí – trend alternativního trestání
 - zpřísnění trestní represe
-

Podstata a účel trestních sankcí

- **Absolutní teorie** – *trestá se, protože bylo spácháno zlo – trest = odplata*
 - **Relativní teorie** – *trestá se, aby nebylo páčáno zlo – trest má společenský účel (polepšení, odstrašení)*
 - **Smíšené teorie** – *spojení myšlenky trestu odplatného a účelného*
-

Teorie absolutní

- **Kant:** *jediným úkolem trestu je uskutečňování spravedlnosti, trest je kategorickým imperativem, trest nelze odůvodňovat nějakými pro společnost užitečnými účely.*
 - **Hegel:** *zločin vyrovnaný spravedlivým trestem se ruší ve smyslu negace (trest je negace negace práva, tedy obnovení práva)*
-

Teorie relativní

- **C. Beccaria:** *teorie odstrašení trestem*
 - **Feuerbach:** *teorie psychologického donucení (prevence generální a individuální)*
 - **Franz von Liszt:** *teorie speciální prevence*
-

Monismus a dualismus trestních sankcí

- ❑ Dualismus: tresty a opatření (zabezpečovací, ochranná)
 - ❑ Dualistická koncepce = kompromis mezi klasickou a pozitivistickou školou trestního práva
 - ❑ Klasická škola: trest úměrný vině (spáchanému zlu)
 - ❑ Pozitivistická škola: opatření úměrné nebezpečnému stavu pachatele
-

Zabezpečovací opatření

- ❑ Historicky mladší druh trestní sankce
 - ❑ Poprvé v osnově švýcarského trestního zákona z r. 1893 jako opatření doplňující či nahrazující trest
 - ❑ Účelem ochrana společnosti před pachateli, jejichž nebezpečný stav hrozí spácháním trestného činu, a to výchovou, léčbou či izolací.
-

Koncepce retributivní a restorativní justice

□ **Retributivní justice** = odplatná,
trestající

trestný čin je konflikt mezi
pachatelem a státem

□ **Restorativní justice** = obnovující,
napomáhající

trestný čin je konflikt mezi
pachatelem a poškozeným

Trestní sankce de lege lata

- **Účel trestního zákona** - chránit zájmy společnosti, ústavní zřízení ČR, práva a oprávněné zájmy fyzických a právnických osob.
 - **Prostředky k dosažení účelu** - pohrůžka tresty, ukládání a výkon trestů a ochranná opatření = **dualismus sankcí**.
 - **Další prostředky** - např. § 33, § 46, § 48
-

Pojem trestu a ochranného opatření

- **Trest** = právní následek trestného činu, ukládaný na základě zákona trestním soudem, obsahující v sobě negativní hodnocení pachatele a jeho činu, jehož výkon je vynutitelný státní mocí.
 - **Ochranné opatření** = právní následek trestného činu a činu jinak trestného, ukládaný na základě zákona v řízení trestním nebo občanskoprávním, jehož výkon je vynutitelný státní mocí.
-

Mladiství

- ❑ Zákon č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže
 - ❑ Monismus sankcí: 1 druh sankce, a to **opatření.**
 - ❑ Tři kategorie opatření – výchovná, ochranná a trestní.
-

Účel trestu

- Není v TrZ výslovně vyjádřen
 - Základní účel – ochrana společnosti
 - Prostředky jeho dosažení
 - **zabránění v páchání další trestné činnosti** (individuální represe)
 - **výchova k řádnému životu** (individuální prevence)
-

-
- výchovné působení na ostatní členy společnosti
(generální prevence).
-

Účel ochranného opatření

- Není výslovně vyjádřen v TZ.
 - Základní účel - ochrana společnosti.
 - Do popředí vystupuje moment prevence (složka výchovná, terapeutická a zabezpečovací).
-

Účel opatření pro mladistvé

□ § 9 ZSM

- vytvoření podmínek pro sociální a duševní rozvoj
 - ochrana mladistvého před škodlivými vlivy
 - předcházení dalšímu páchaní provinění
-

System trestů de lege lata

- Zásada nulla poena sine lege - taxativní výčet trestů
 - Dva subsystemy
 - tresty pravidelné
 - tresty výjimečné
 - Další možná třídění
-

Tresty pravidelné - § 52 TrZ

- odnětí svobody
 - domácí vězení
 - obecně prospěšné práce
 - propadnutí majetku
 - peněžitý trest
 - propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty
 - zákaz činnosti
 - zákaz pobytu
 - zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce
 - ztráta čestných titulů nebo vyznamenání
 - ztráta vojenské hodnosti
 - vyhoštění
-

Trest odnětí svobody

- Trestem odnětí svobody se rozumí
 - nepodmíněný trest odnětí svobody
 - podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody - § 52 odst. 2
 - podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem.
 - Zvláštním typem TOS je výjimečný trest - § 52 odst. 3
-

Trest výjimečný

□ § 54

- odnětí svobody nad 20 až do 30 let
 - odnětí svobody na doživotí.
-

Ochranná opatření

□ § 98

- ochranné léčení
 - zabezpečovací detence
 - zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty
 - ochranná výchova
-

Příjemný zbytek dne. 😊
